

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Maguru a sudcov JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Ladislava Górásza v právnej veci starostlivosti súdu o **maloletú C. K., narodenú X.**, bývajúcu v Ž., zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Ž., dieťa rodičov otca G. M., narodeného X., bývajúceho v J. a matky K. D., rodenej K., narodenej X., bývajúcej v Ž., o návrhu manžela matky P. D., narodeného X., bývajúceho v Ž., zastúpeného JUDr. J. C., advokátkou v Ž., o **osvojenie maloletej**, vedenej na Okresnom súde v Žiline pod sp.zn. 21 Pos 29/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu v Žiline z 20. marca 2006, č.k. 21 Pos 29/2005-19, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu v Žiline z 20. marca 2006 č.k. 21 Pos 29/2005-19 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd v Žiline rozsudkom z 20. marca 2006 č.k. 21 Pos 29/2005-19 rozhodol, že maloletá C. K., narodená X. sa stáva od právoplatnosti rozsudku osvojencom osvojiteľa P. D., narodeného X., slovenského štátneho občana, bytom Ž.. V rodnom liste maloletej na Matričnom úrade Mesta R. vo zväzku X., ročník X., na strane X., pod por.č. X. bude v rubrike „otec“ zapísaný namiesto biologického otca navrhovateľ. Po právoplatnosti rozsudku bude mať maloletá priezvisko „D.“. Vyhovел tak návrhu osvojiteľa, manžela matky maloletej, po tom, ako biologický otec maloletej s osvojením vyjadril súhlas a súd mal preukázané, že

osvojiteľ pozná maloletú od roku a pol jej veku. S matkou maloletej uzavrel v roku X. manželstvo, bývajú v spoločnej rodine, kde osvojiteľ nahradil v plnom rozsahu maloletej otca. Dospel k záveru, že je v záujme maloletej, aby vyrastala v úplnej rodine.

Proti tomuto rozsudku, na základe podnetu osvojiteľa, podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu v Žiline na ďalšie konanie z dôvodu, že týmto súdnym rozhodnutím bol porušený zákon a vyžaduje to ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Uviedol, že P. D. podal 3.10.2005 návrh na „nezrušiteľné osvojenie“ maloletej C. K., narodenej X., ktorý odôvodnil tým, že s maloletou žije v spoločnej domácnosti a medzi nimi sa vytvoril silný citový vzťah. S matkou maloletej uzavrel manželstvo v júni X.. Biologický otec maloletej G. M. o dcéru neprejavuje záujem. Zo správy zo šetrenia pomerov v rodine, vykonaného kolíznym opatrovníkom, vyplynulo, že osvojiteľ odchádza pracovne do I., od 21.2.2006 do 21.8.2006, a preto žiadal o vytýčenie pojednávania do uvedeného termínu. Súd vytýčil pojednávanie na 20.3.2006. Na tomto pojednávaní matka maloletej uviedla, že osvojiteľ ju ústne splnomocnil na konanie, pretože sa nachádzal mimo územia Slovenskej republiky. Vyhlásila, že samotné splnomocnenie doloží písomne do troch dní. Súd po vypočutí matky dieťaťa a kolízneho opatrovníka, a po oboznámení s obsahom spisu, vyhlásil v ten istý deň rozsudok o osvojení maloletej osvojiteľom. Po vyhlásení rozsudku sa matka maloletej i v mene osvojiteľa, ako aj kolízny opatrovník vzdali práva na opravný prostriedok. Matka maloletej podpísala vzdanie sa opravného prostriedku za osvojiteľa jeho vlastným menom. V súdnom spise sa nachádza splnomocnenie P. D., datované dňa 20.3.2006 o tom, že ústne splnomocňuje manželku na jeho zastupovanie v konaní o osvojení maloletej a to vo všetkých záležitostiach : samotné pojednávanie, prevzatie doručeného rozsudku a jeho správoplatenie. Udelenie splnomocnenia z 20.3.2006 a podpis na ňom podávateľ podnetu spochybnil. Okresný súd v Žiline nepostupoval v súlade s § 182 ods. 2 O.s.p., v zmysle ktorého musí súd v konaní o osvojenie ostatných účastníkov, okrem osvojovaného dieťaťa, vždy vyslychnuť a to podľa možnosti osobne, účastníkov súd poučí o význame osvojenia z hľadiska záujmu spoločnosti i z hľadiska záujmu osvojovaného dieťaťa, ako aj o tom, aké povinnosti má osvojiteľ (§ 183 ods. 2 O.s.p.). Mal preto, po zistení, že navrhovateľ je dlhodobo mimo územia Slovenskej republiky, odročiť pojednávanie z dôvodu jeho výsluchu v takej závažnej veci akou osvojenie je. Tým, že rozhodol bez vypočutia navrhovateľa a prihliadal na pochybné splnomocnenie z 20.3.2006 udelené manželke v deň rozhodovania,

pričom nechal bez povšimnutia aj skutočnosť, že vyhlásenie o vzdaní sa opravného prostriedku podpísala menom navrhovateľa matka maloletej, porušil zákon.

Matka maloletej vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedla, že osvojiteľ podal podnet až v čase, keď podal návrh na rozvod manželstva. Predtým súhlasil s adopciou maloletej, s dôsledkami o ktorých bol poučený i kolíznym opatrovníkom, z dôvodu, že k nej mal silný citový vzťah.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu osvojiteľa (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok okresného súdu a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Podanie mimoriadneho dovolania odôvodnil dovolateľ s poukazom na § 237 písm.f/ O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

So zreteľom na dovolateľom tvrdený dôvod prípustnosti mimoriadneho dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia mimoriadneho dovolateľa, že v prejednávanej veci účastníkovi konania o osvojení bola súdom odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

V zmysle § 97 ods. 1, 2 Zákona o rodine, vzniká medzi osvojiteľom a osvojencom rovnaký vzťah, aký je medzi rodičmi a deťmi. Medzi osvojencom a príbuznými osvojiteľa vzniká osvojením príbuzenský vzťah. Osvojitelia majú pri výchove detí rovnakú zodpovednosť a rovnaké povinnosti ako rodičia. O osvojení rozhoduje súd na návrh osvojiteľa.

So zreteľom na závažnosť právnych následkov spojených s osvojením, ktoré až na výnimku uvedenú v § 107 je v podstate nezrušiteľným osvojením, súd predtým, než vôbec osvojenie vysloví, musí mať bezpečne preukázané, že pre vznik tohto trvalého osvojeneckého vzťahu, ktorý sa najviac približuje vzťahu medzi rodičmi a deťmi, sú splnené všetky zákonom požadované náležitosti.

Konanie o osvojení sa začína na návrh budúceho osvojiteľa. Okruh účastníkov konania o osvojení dieťaťa je ustanovený v § 181 O.s.p. Účastníkmi tohto konania sú a/ – osvojované dieťa, zastúpené kolíznym opatrovníkom (§ 31 ods. 2 Zákona o rodine), osvojované dieťa súd vypočuje, len ak toto dieťa je schopné pochopiť význam osvojenia a výsluch nie je v rozpore s jeho záujmom (§ 182 ods. 1 O.s.p.); b/ – jeho rodičia, rodičia osvojovaného dieťaťa nie sú účastníkmi v tých prípadoch, ak sú pozbavení rodičovských práv a povinností alebo sú pozbavení spôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu; v týchto prípadoch je účastníkom konania poručník maloletého dieťaťa, rodičia osvojovaného dieťaťa nie sú účastníkmi tohto konania ani v tom prípade, ak na osvojenie nie je potrebný ich súhlas (§ 102 ods. Zákona o rodine), to platí aj v prípadoch, ak súd právoplatne rozhodol, že dieťa je osvojiteľné (§ 180a O.s.p.); c/ – budúci osvojiteľ a d/ – jeho manžel, avšak iba za predpokladu, že na osvojenie

je potrebný jeho súhlas. Týchto účastníkov musí súd vždy vyslúchnuť, a to podľa možnosti osobne.

Súd je povinný poučiť účastníkov o význame osvojenia i o povinnostiach osvojiteľov (§ 183 ods. 2 O.s.p.).

V prejednávanej veci sa konajúci súd hore citovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku neriadil, keď o tak závažnej otázke, akou je osvojenie maloletého dieťaťa, rozhodol bez osobného vypočutia osvojiteľa a konal len s matkou osvojovaného dieťaťa. I splnomocnenie, ktoré predložila matka maloletého dieťaťa, dodatočne po dni súdneho pojednávania, na ktorom bol rozsudok o osvojení vyhlásený, v danej veci nemôže mať dostačujúci význam, pre konanie o osvojení, ktoré kladie dôraz na preskúmanie vhodnosti osobnosti osvojiteľa vo vzťahu k významu osvojenia a záujmu maloletého osvojovaného dieťaťa.

Občiansky súdny poriadok v konaní o osvojení, ktoré je upravené v tretej časti, piatej hlave, ako Osobitné ustanovenia, výslovne v § 182 ods. 2 O.s.p. ukladá súdu povinnosť výsluchu účastníkov tohto konania – „ostatných účastníkov musí súd vždy vyslúchnuť, a to podľa možnosti osobne“. V § 183 ods. 2 O.s.p. zakotvuje poučovaciu povinnosť súdu – „účastníkov súd poučí o význame osvojenia z hľadiska záujmu spoločnosti i z hľadiska záujmu osvojovaného dieťaťa, ako aj o tom, aké povinnosti má osvojiteľ“. V danom prípade, keďže súd rozhodol v neprítomnosti osvojiteľa, žiadnu z týchto povinností, vyplývajúcich z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku si nespĺnil. Takéto jeho konanie je závadným procesným postupom súdu, ktorým bola účastníkovi znemožnená realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm.a/ O.s.p. a § 237 písm.f/ O.s.p., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Z uvedených dôvodov preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 243b ods. 1, 2 O.s.p. rozhodnutie súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. mája 2008

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia :